

פרשת ויצא

יום א

(י) וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שֶׁבַע וַיֵּלֶךְ חֲרָנָה : (יא) וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם וַיֵּלֶךְ שָׁם כִּי בָּא הַשֶּׁמֶשׁ וַיִּקַּח מֵאֲבְנֵי הַמָּקוֹם וַיִּשָּׂם מְרֹאֲשֹׁתָיו וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא :

רש"י פרשת ויצא

(י) **ויצא יעקב** - על ידי שבשביל שרעות בנות כנען בעיני יצחק אביו הלך עשו אל ישמעאל, הפסיק הענין בפרשתו של יעקב וכתוב (לעיל כח ו) וירא עשו כי ברח וגוי, ומשגמר חזר לענין הראשון :

ויצא יעקב מבאר שבע - לא היה צריך לכתוב אלא וילך יעקב חרנה, ולמה הזכיר יציאתו, אלא מגיד שיציאת צדיק מן המקום עושה רושם, שבזמן שהצדיק בעיר הוא הודהד הוא זיוה הוא הדרה, יצא משם פנה הודה פנה זיוה פנה הדרה וכן (רות א ז) ותצא מן המקום, האמור בנעמי ורות :

וילך חרנה - יצא ללכת לחרן :

(יא) **ויפגע במקום** - לא הזכיר הכתוב באיזה מקום אלא במקום הנזכר במקום אחר, הוא הר המוריה שנאמר בו (לעיל כב ד) וירא את המקום מרחוק :

ויפגע - כמוט (יהושע טז ז) ופגע ביריחו, (שם יט יא) ופגע בדבשת. ורבותינו פירשו לשון תפלה כמו (ירמיה ז טז) ואל תפגע בי, ולמדנו שתקן תפלת ערבית. ושנה הכתוב ולא כתב ויתפלל, ללמד שיקפצה לו הארץ, כמו שמפורש בפרק גיד הנשה (חולין צא ב) :

כי בא השמש - היה לו לכתוב ויבא השמש. כי בא השמש, משמע ששקעה לו חמה פתאום שלא בעונתה כדי שילין שם :

וישם מראשותיו - עשאן כמין מרזב סביב לראשו שהיה ירא מפני חיות רעות. התחילו מריבות זו עם זו, זאת אומרת עלי יניח צדיק את ראשו, וזאת אומרת עלי יניח, מיד עשאן הקדוש ברוך הוא אבן אחת, וזהו שנאמר (פסוק יח) ויקח את האבן אשר שם מראשותיו :

וישכב במקום ההוא - לשון מיעוט באותו מקום שכב, אבל ארבע עשרה שנים ששמש בבית עבר לא שכב בלילה, שהיה עוסק בתורה :

שאלות

- כתוב את שאלת רש"י בדיבור המתחיל **ויצא יעקב מבאר שבע בלשונך**.
- ***מדוע לדעתך רש"י אומר שיעקב יצא ללכת לחרן ולא השאיר את הפסוק כפי שכתוב?
- מה פירוש המילה "ויפגע" לפי רבותינו, איזה תפילה תיקן יעקב? (מי תקן תפילת שחרית ומי תיקן תפילת מנחה?)
- האם השמש שקעה בזמן הרגיל, מה כתוב בתורה במקום השמש שקעה?

בית ספר אהרן הרא"ה
לימוד אבות / אימהות בנים / בנות
כיתות ד-ו

- בפסוק ב נאמר שיעקב לקח מאבני המקום, אבנים בלשון רבים, בפסוק יח נאמר "והאבן הזאת" בלשון יחיד, מה קרה?

בית ספר אהרן הרא"ה
לימוד אבות / אימהות בנים / בנות
כיתות ד-ו
פרשת ויצא

יום ב

פרשת ויצא

(יב) וַיִּחַלְסוּ וְהִנֵּה סֶלֶם מֵצַב אֲרָצָה וְרֹאשׁוֹ מִגִּיעַ הַשָּׁמַיְמָה וְהִנֵּה מִלְאָכֵי אֱלֹהִים עֲלִים וְיֹרְדִים בּוֹ : (יג) וְהִנֵּה ה' נָצַב עָלָיו וַיֹּאמֶר אֲנִי ה' אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אָבִיךָ וְאֱלֹהֵי יִצְחָק הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה שֹׁכֵב עָלֶיהָ לָךְ אֶתְנַנֶּה וְלִזְרַעֲךָ : (יד) וְהָיָה זֶרְעֲךָ כַּעֲפַר הָאָרֶץ וּפְרֻצֹתָ יָמָה וְקִדְמָה וְצַפְנָה וְנִגְבָּה וְנִבְרַכְוּ בְךָ כָּל מִשְׁפְּחוֹת הָאֲדָמָה וּבְזֶרְעֲךָ :

רש"י

(יב) **עולים ויורדים** - עולים תחלה ואחר כך יורדים, מלאכים שלווהו בארץ אין יוצאים חוצה לארץ ועלו לרקיע, וירדו מלאכי חוצה לארץ ללותו :

(יג) **נצב עליו** - לשמרו :

ואלהי יצחק - אף על פי שלא מצינו במקרא שייחד הקדוש ברוך הוא שמו על הצדיקים בחייהם לכתוב אלהי פלוני, משום שנאמר (איוב טו טו) הן בקדושו לא יאמין, כאן ייחד שמו על יצחק לפי שכהו עיניו וכלוא היה בבית, והרי הוא כמת, ויצר הרע פסק ממנו :

שכב עליה - קיפל הקדוש ברוך הוא כל ארץ ישראל תחתיו, רמז לו שתהא נוחה ליכבש לבניו :

(יד) **ופרצת** - וחזקת, כמו (שמות א יב) וכן יפרוץ :

שאלות

- מי הם המלאכים בחלום יעקב.
- *** מדוע לדעתך יש צורך להחליף את המלאכים ביציאה מן הארץ?
- מדוע הקב"ה אינו מייחד שמו אפילו על צדיקים?
- מדוע ייחד שמו על יצחק?
- מה הרמז בקיפול כל הארץ תחת משכבו של יעקב אבינו?

בית ספר אהרן הרא"ה
לימוד אבות / אימהות בנים / בנות
כיתות ד-ו
יום ג

(טו) וְהִנֵּה אֲנֹכִי עֹמֵד וְשֹׁמְרֵתִיךָ בְּכָל אֲשֶׁר תִּלְדֶּךָ וְהִשְׁבַּתִּיךָ אֶל הָאֲדָמָה הַזֹּאת כִּי לֹא אֶעֱזָבְךָ עַד אֲשֶׁר אִם עָשִׂיתִי אֶת אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי לְךָ: (טז) וַיִּיקַץ יַעֲקֹב מִשְׁנָתוֹ וַיֹּאמֶר אֲכֹן יֵשׁ ה' בְּמָקוֹם הַזֶּה וְאֲנֹכִי לֹא יָדַעְתִּי: (יז) וַיִּירָא וַיֹּאמֶר מַה נֹּרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה אֵין זֶה כִּי אִם בַּיִת אֱלֹהִים וְזֶה שַׁעַר הַשָּׁמַיִם:

רש"י

(טו) **אנכי עמד** - לפי שהיה ירא מעשו ומלבן:

עד אשר אם עשיתי - אם משמש בלשון כי:

דברתי לך - לצרכך ועליך, מה שהבטחתי לאברהם על זרעו, לך הבטחתי ולא לעשו, שלא אמרתי לו כי יצחק יקרא לך זרע, אלא כי ביצחק, ולא כל יצחק. וכן כל לי ולך ולו ולהם הסמוכים אצל דיבור, משמשים לשון על, וזה יוכיח, שהרי עם יעקב לא דיבר קודם לכן:

(טז) **ואנכי לא ידעתי** - שאילו ידעתי לא ישנתי במקום קדוש כזה:

מה נורא - תרגום מה דחילו אתרא הדין. דחילו שם דבר הוא, כמו סוכלתנו, וכסו למלבש:

וזה שער השמים - מקום תפלה לעלות תפלתם השמימה. ומדרשו שבית המקדש של מעלה מכוון כנגד בית המקדש של מטה:

שאלות

- ממי היה יעקב אבינו ירא? (מפחד)
- "אם" זו מילת תנאי האם גם בפסוק טו היא מילת תנאי? מה היא כן.
- **דברתי לך** בדרך כלל אומרים "דברתי איתך" מה משמעות הביטוי "דברתי לך"?
- מה בכך שיעקב לא ידע שהמקום קדוש?
- מה משמעות הביטוי "שער השמים"?

פרשת ויצא

(יח) וַיִּשְׁכַּם יַעֲקֹב בַּבֹּקֶר וַיִּקַּח אֶת הָאֶבֶן אֲשֶׁר שָׁם מִרְאֲשֵׁתוֹ וַיִּשָּׂם אֹתָהּ מִצִּבָּה וַיִּצַק שָׁמֶן עַל רֵאשָׁה: (יט) וַיִּקְרָא אֶת שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא בַּיַּת אֵל וְאוּלָם לִוַי שֵׁם הָעִיר לְרֵאשֶׁנָה: (כ) וַיֵּדֶר יַעֲקֹב נֶדֶר לֵאמֹר אִם יִהְיֶה אֱלֹהִים עִמָּדִי וְשָׁמְרָנִי בַדֶּרֶךְ הַזֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי הוֹלֵךְ וְנָתַן לִי לֶחֶם לֶאֱכֹל וּבְגָד לְלַבֵּשׁ: (כא) וְשַׁבְּתִי בְּשָׁלוֹם אֵל בַּיַּת אָבִי וְהָיָה ה' לִי לֵאלֹהִים: (כב) וְהָאֶבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר שָׁמַתִּי מִצִּבָּה יִהְיֶה בַּיַּת אֱלֹהִים וְכָל אֲשֶׁר תֵּתֶן לִי עֲשֹׂר אֶעֱשְׂרֶנּוּ לָךְ:

רש"י

(כ) **אם יהיה אלהים עמדי** - אם ישמור לי הבטחות הללו שהבטיחני להיותה עמדי, כמו שאמר לי (פסוק טו) והנה אנכי עמך:

ושמרני - כמו שאמר לי (פסוק טו) ושמרתיך בכל אשר תלך:

ונתן לי לחם לאכול - כמו שאמר (פסוק טו) כי לא אעזבך, והמבקש לחם הוא קרוי נעזב, שנאמר (תהלים לו כה) ולא ראיתי צדיק נעזב וזרעו מבקש לחם:

(כא) **ושבתי** - כמו שאמר לי (פסוק טו) והשיבותיך אל האדמה:

בשלו - שלם מן החטא, שלא אלמד מדרכי לבן:

והיה ה' לי לאלהים - שיחול שמו עלי מתחלה ועד סוף, שלא ימצא פסול בזרעי, כמו שנאמר (פסוק טו) אשר דברתי לך, והבטחה זו הבטיח לאברהם, שנאמר (שם יז ז) להיות לך לאלהים ולזרעך אחרית:

(כב) **והאבן הזאת** - כך תפרש וי"ו זו של והאבן, אם תעשה לי את אלה, אף אני אעשה זאת:

והאבן הזאת אשר שמתני מצבה וגוי' - כתרגומו אהי פלח עלה קדם ה' וכן עשה בשובו מפרן ארם, כשאמר לו (לקמן לה א) קום עלה בית אל, מה נאמר שם (שם יד) ויצב יעקב מצבה וגוי' ויסד עליה נסד:

שאלות

- כמה בקשות מבקש יעקב אבינו מהקב"ה?
- האם הקב"ה הבטיח לו את כל אלה לפני שבקש?
- **** מדוע יעקב מטיל ספק בהבטחותיו של הקב"ה.
- פסוק כב שייך לבקשות או להבטחות של יעקב אבינו

בית ספר אהרן הרא"ה
לימוד אבות / אימהות בניס / בנות
כיתות ד-ו
יום ה

פרשת ויצא

(א) וַיִּשָּׂא יַעֲקֹב רִגְלָיו וַיִּלְךְ אֶרְצָה בְּנֵי קְדָם: (ב) וַיֵּרָא וְהִנֵּה בְּאֵר בְּשָׂדֵה וְהִנֵּה שָׂם
שְׁלֹשָׁה עֲדָרֵי צֹאן רֹבְצִים עָלֶיהָ כִּי מִן הַבְּאֵר הַהוּא יִשְׁקוּ הָעֲדָרִים וְהָאֶבֶן גְּדֹלָה עַל פִּי
הַבְּאֵר: (ג) וַנֹּאסְפוּ שָׂמָּה כָּל הָעֲדָרִים וַיִּגְלְלוּ אֶת הָאֶבֶן מֵעַל פִּי הַבְּאֵר וְהִשְׁקוּ אֶת הַצֹּאן
וְהָשִׁיבוּ אֶת הָאֶבֶן עַל פִּי הַבְּאֵר לְמַקְמָה:

רש"י

(א) וישא יעקב רגליו - משנתבשר בשורה טובה שהובטח בשמירה, נשא לבו את רגליו ונעשה קל
ללכת. כך מפורש בבראשית רבה (ע ח):

(ב) ישקו העדרים - משקים הרועים את העדרים, והמקרא דבר בלשון קצרה:

(ג) ונאספו - רגילים היו להאסף לפי שהיתה האבן גדולה:

וגללו - וגוללין ותרגומו ומגנדרין, כל לשון הווה משתנה לדבר בלשון עתיד ובלשון עבר לפי שכל
דבר ההוה תמיד כבר היה ועתיד להיות:

והשיבו - תרגומו ומתיבין:

(ו) באה עם הצאן - הטעם באל"ף, ותרגומו אתיא. (פסוק ט) ורחל באה, הטעם למעלה בבי"ת
ותרגומו אתת. הראשון לשון עושה, והשני לשון עשתה:

שאלות

- וַיִּשָּׂא יַעֲקֹב רִגְלָיו וַיִּלְךְ אֶרְצָה בְּנֵי קְדָם האם לא די לכתוב רק "וילך יעקב
ארצה בני קדם".
- בפסוק ב אומר רש"י " והמקרא דבר בלשון קצרה: " מה חסר?
- ונאספו זה בלשון עתיד ?
- "וגללו " זה בלשון עתיד?
- מה ההבדל בין ב אה לבין בא (ה)הטעמה באות ב' בית או הטעמה באות א'